

Asikkalan kunta
PL 6
17201 Vääksy

Muistutus Vääksyn yhteiskoulun purkulupahakemuksesta

Asikkalan kunta hakee SR2-merkinnällä suojellulle A-osalle purkulupaa.

Alueen asemakaava on vuodelta 1988. Kaavamerkintänä on YO = opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue. A-osan rakennussuojelumerkintä tulee Vääksyn oikeusvaikutteisesta osayleiskaavasta (2010):

SR-2 luokka: Suojeltava rakennus tai rakennusryhmä. Kohteella on erityistä rakennushistoriallista ja/tai historiallista ja/tai maisemallista arvoa. Rakennus- ja purkulupa-asioissa tulee pyytää lausunto Museovirastolta tai ELY-keskukselta

1920-luvulla rakennetulla A-osalla on rakennushistoriallista sekä historiallista arvoa, jota lisää sen pitkään jatkunut käyttö koulutoiminnassa. Rakennuksessa on sisällä ja ulkona aikakaudelleen tyypillisiä koristeita ja värejä. Rakennus edustaa 1920-luvun klassismia. Purkaminen merkitsisi rakennettuun ympäristöön sisältyvien arvojen hävittämistä. Vanhat rakennukset, erityisesti koulurakennukset, joissa iso osa paikallisesta väestöstä on viettänyt suuren osan lapsuuttaan ja nuoruuttaan, ovat merkittävä osa yhteisöllistä identiteettiä. Muualle jo muuttaneille, kunnassa kasvaneille, vanhat koulurakennukset luovat paikkakunnalle siteen, jota halutaan palata muistelemaan. Harvaan muuhun rakennukseen syntyy ihmisellä sellainen tunneside kuin kouluun. Lisäksi tulevaisuuden lapsilla ja nuorilla on oikeus kulttuuriperintöön, jota kouluympäristön vanhat rakennukset luontevasti tarjoavat. Yhteiskoulun syntyyn ja rakentamiseen liittyy myös historiallista arvoa ja sillä on oma historiallinen tarinansa.

Rakennus on toiminut kouluna lähes 90 vuotta ja toimii edelleen. Vaikka kunta vetoaa uuteen opetussuunnitelmaan siinä, että koulu ei soveltuisi enää koulukäyttöön, uusi opetussuunnitelma ei kuitenkaan missään nimessä edellytä purkamaan olemassa olevaa rakennuskantaa. Purkutoimenpiteisiin ei voida mitenkään ryhtyä esimerkiksi isojen kaupunkien keskustoissa, joissa koulurakennukset voivat olla erittäin vanhoja ja arvokkaita ja joissa oppimistulokset ovat silti valtakunnallisesti vertaillen korkeita. On otettava myös huomioon, että uusi opetussuunnitelma on vasta otettu käyttöön ja sen elinkaaresta ei ole vielä mitään varmuutta. Juuri uutisoidun tiedon mukaan enemmistö opettajista katsoo, että se vie opetuksen tasa-arvoisuutta väärään suuntaan ja voi hyvinkin olla, että opetussuunnitelmaa joudutaan tässä suhteessa vielä muuttamaan. Tässä suhteessa suojellun rakennuksen purkaminen olisi erittäin hätiköityä ja ylimitoitettua.

Purkuluvan hakemista perustellaan myös sillä, ettei kunnalla ole rakennukselle muuta käyttöä. Suojelun kannalta koulun luonnollisen käyttötarkoituksen jatkuminen pitäisi olla ensisijainen vaihtoehto. Valtuusto päätti 4.6.2018 "*haetaan A-osalle purkulupaa ja tarkastellaan tilannetta sen jälkeen.*" Ennen kuin purkulupaa on edes haettu ja erikseen käsitelty, rakennuksen koulukäyttö sinetöitiin kuitenkin päättymään elinkaarimallilla toteutettavan uuden koulun myötä, sillä elinkaarimalli ei voi sisältää vanhan rakennuksen kunnostustöitä. A-osan kunnostamiseen ei myöskään ole erikseen budjetoitu rahaa. Päätös elinkaarimallista tehtiin 12.11.2018 eri kokousasiana, eikä päätöksentekojärjestys mahdollistanut kuntalaisille kannanottoa tai

muutoksenhakua koulukäytön jatkuvuudesta. Kaavan mukaan muu kuin opetustoimintaa palveleva toiminta alueella ei ole mahdollista.

Suojelluiksi määriteltyjen rakennusten kohdalla lähtökohtana pitäisi olla rakennuksen säilyminen ja toimenpiteet selvityksineen sen mukaisia. Riittäviä selvityksiä, kuten Päijät-Hämeen maakuntamuseon lausunnossaan 30.5.2018 edellyttämää korjaussuunnitelmaa ei kuitenkaan ole teetetty. Teetetyistä selvityksistä (Sweco 31.3.2017, Polygon 23.-24.10.2018) ei ilmene seikkoja, joiden mukaan koulurakennus olisi purkukuntoinen. Massiiviset korjaustarpeet ovat myös Swecon raportin tekijän mukaan karkeita arvioita ilman perusteellisia tutkimuksia. Ilmenneet vähäiset sisäilmaongelmat johtuvat selvitysten mukaan vääränlaisesta ilmanvaihdosta, jonka korjaaminen on täysin mahdollista. Riskirakenteita ja haitta-aineita esiintyy liki kaikessa rakennuskannassa. Riskirakenteet ja haitta-aineet eivät ole purkamisen peruste. Niiden olemassaolo ei tarkoita, että ne välttämättä koskaan tulisivat aiheuttamaan ongelmia. Ne voidaan myös korjausrakentamisen keinoin poistaa ja korjata, purkamatta koko rakennusta.

Korjauskelpoisen rakennuskannan purkaminen on kestävä ratkaisu myös hiilineutraaliuden ja kestävä kehityksen kannalta. Asikkala on HINKU-kunta ja sitoutunut vähentämään hiilipäästöjään. Rakennusmateriaalien valmistus ja rakennustyö synnyttää "hiilipiikin", jonka vuoksi olemassa olevan rakennuksen tai rakennusosan turhaa purkamista ja korvaamista uudella tulisi vähähiilisyysnäkökulmasta välttää (Ympäristöministeriö). Merkittävimmät kasvihuonepäästöt kohdistuvat perustuksiin, rakennusrunkoon, julkisivuihin, seiniin, päällysteisiin ja piharakenteisiin. Nämä ovat myös elinkaareltaan erittäin pitkäikäisiä, toisin kuin monet tekniset rakennusosat, joita on normaalia rakennuksen elinkaaren aikana joutua uusimaan montakin kertaa. Siinä missä ilmanvaihtojärjestelmien elinkaari on 20 vuotta tai putkistojen 50 vuotta, massiivirakenteinen runko kestää satoja vuosia.

Faron puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä astui Suomessa voimaan 2017. Sopimus perustuu ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen, jonka mukaan oikeus kulttuuriperintöön on osa sivistyksellisiä perusoikeuksia. Paikkakunnan historiallisen koulurakennuksen hävittämispyrkimykset ovat räikeästi ristiriidassa sopimuksen kanssa.

Yllämainituilla perusteilla yhdistys katsoo, että Vääksyn yhteiskoulun suojellulle A-osalle ei pidä myöntää purkulupaa, vaan kunnan tulee huolehtia rakennuksen kunnosta ja koulutoiminnan jatkuvuudesta kulttuuriympäristön säilyttämiseksi. Vetoamme muistutuksessa seuraaviin perustuslain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä kuntalain säädöksiin sekä Asikkalan kuntastrategiaan:

Perustuslaki 20 § *Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon.*

Lisäksi perustuslain 22§ velvoittaa julkisen vallan turvaamaan perusoikeuksien – myös edellä mainitun ympäristöperusoikeuden – toteutumisen.

MRL 118 § *Rakentamisessa, rakennuksen korjaus- ja muutostyössä ja muita toimenpiteitä suoritettaessa samoin kuin rakennuksen tai sen osan purkamisessa on huolehdittava siitä, ettei historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaita rakennuksia tai kaupunkikuvaa turmella.*

MRL 139 § *Purkamisluvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei purkaminen merkitse rakennettuun ympäristöön sisältyvien perinne-, kauneus- tai muiden arvojen hävittämistä eikä haittaa kaavoituksen toteuttamista.*

MRL 166 § *Kaavassa suojelluksi määrätyn tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla suojellun rakennuksen käytössä ja kunnossapidämisessä on lisäksi otettava huomioon rakennussuojelun tarkoitus.*

Kuntalaki 37 § velvoittaa kunnat laatimaan toimintaa ja taloutta pitkäjänteisesti ohjaavan kuntastrategian, jossa mm. asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet tulee ottaa huomioon.

Asikkalan kuntastrategia 2018-2021:

Kuntastrategiaan on kirjattu: *Toteutamme Vääksyn kulttuuriympäristöohjelmaa.* Kulttuuriympäristöohjelman toimenpideohjelmaan on kirjattu tavoite kunnan omistamien kulttuurihistoriallisten rakennusten esimerkillisestä ja suunnitelmallisesta kunnossapidosta. A-osan purkaminen on siis kunnan strategian vastainen.

Liitämme purkuhakemukseen allekirjoitukset, jotka olemme keränneet muutamissa tilaisuuksissa VYK:n A-osan puolesta tehtyyn adressiin.

Vanhan Vääksyn kehittämissyhdistyksen psta

Sari Kolsi, pj.